

Aýdyma öwrülen şygrylar

Category: Goşgular, Kitapcy, Sözler

написано kitapcy | 25 января, 2025

Aýdyma öwrülen şygrylar AÝDYMA ÖWRÜLEN ŞYGYRLAR



LEÝLA / halk aýdymy

Bagyr obasynda gördüm özüni,
Bir maral kürt gyzy geldi-de gitdi.
Gözel gördüm kürt gyzynyň näzini,
Näzlene-näzlene güldi-de gitdi Leýla.

Näzlene-näzlene güldi-de gitdow,
Kalbymyň sazyny çaldy-da gitdi Leýla.
Näzlene-näzlene güldi-de gitdow,
Kalbymyň sazyny çaldy-da gitdi Leýla.
Çaldy-da gitdi Leýla.

Bagban kürt gyzynyň adydyr Leýla,
Şol maral aklymy aldy-da gitdi.

Aşyk ýüregimde şadyýan Leýla,
Şol maral otlara saldy-da gitdi Leýla.

Näzlene-näzlene güldi-de gitdow,
Kalbymyň sazyny çaldy-da gitdi Leýla.
Näzlene-näzlene güldi-de gitdow,
Kalbymyň sazyny çaldy-da gitdi Leýla.
Çaldy-da gitdi Leýla.

Leýla şatlananda güller içinde,
Gülküsi baglara doldy-da gitdi.
Aklym haýran bolup onuň gaşynda,
Aýdymym daglara doldy-da gitdi.

Näzlene-näzlene güldi-de gitdow,
Kalbymyň sazyny çaldy-da gitdi Leýla.
Näzlene-näzlene güldi-de gitdow,
Kalbymyň sazyny çaldy-da gitdi Leýla.
Çaldy-da gitdi Leýla.

Näzlene-näzlene güldi-de gitdow,
Kalbymyň sazyny çaldy-da gitdi Leýla.
Näzlene-näzlene güldi-de gitdow.
Kalbymyň sazyny çaldy-da gitdi Leýla.
Çaldy-da gitdi Leýla.

DÖWLETMÄMMET BALGYZYL

ARAŇYZDA

Gara gözli, gaşy keman,
Azyzym ýok araňyzda.
Uz owadan, sahypjemal,
Azyzym ýok araňyzda.

Gyzlar ýygnandy jem bolup,
Girýan aglar men gam bolup,
Söwdügim, sen bir kem bolup,
Azyzym ýok araňyzda.

Siz bir maral, ol bir sona,
Gaýta örteňiz ýene,
Salamym ýetiriň şoňa,
Azyzym ýok araňyzda.

Ýar-ýar diýip saýrar diller,
Ýar bagynda gunça güller,
Kaddy şemşat, inçe biller,
Azyzym ýok araňyzda.

Döwletmämmet ýara bende,
Jepasyn çekdim her günde,
Soraglap gelip men munda,
Azyzym ýok araňyzda.

BIBINIŇ

Köllerini sonasy, bagyň bilbili,
Kirpigi tir, gaşy ýaýdyr Bibiniň.
Kaddy zyba, ýüzi nurdan dökülen,
Görseň jemalyny aýdyr Bibiniň.

Myhman gelse, elli-ýüz diýp basylmaz,
Göwresi darygyp, köňli gysylmaz,
Suprasy ýazylgy, yzy kesilmez,
Ezelden ykbaly baýdyr Bibiniň.

Periler peýkeri, jennetiň hüýri,
Dünýäde ýagşynyň-ýagşydan biri,
Oldur öldürgiji zülpüniň tary,
Barsaň otagyna jaýdyr Bibiniň.

Diýer Döwletmämmet, bardym öýüne,
Haýran galdym kamatyna-boýuna,
Magtym Şirwan diýrler asly söýüne,
Kylgan işi jaýba-jaýdyr Bibiniň.

ÝARYMDAN BIBI

Ýüregim ham bolup, takat tutmaýar,

Ne jogap getirdiň ýarymdan, Bibi?
Zar aglar men, gözden ýaşym gitmeýär,
Ne jogap getirdiň ýarymdan, Bibi?

Men bilmenem yşk oduna köýen kim?
Pany dünýäň wepasy ýok, doýan kim?
Aşyk-magşuk gujagynda goýan kim,
Ne jogap getirdiň ýarymdan, Bibi?

Galam kimin gyýýlandyr garadan,
Sorap tapabilmen handan-töreden,
Azyz diýrler ähti-peýman söz eden,
Ne jogap getirdiň ýarymdan, Bibi?

Şirin janym derde ýanyp, ot bolup,
Sona bizden aýra düşdi ýat bolup,
Gam basanda, gamgyn köňlüm şat bolup,
Ne jogap getirdiň ýarymdan, Bibi?

Diýer Döwletmämmet, duman serdedir,
Ýar ýüzünde altyn-kümüş perdedir,
Owazyn eşitmen, bilmen nirdedir,
Ne jogap getirdiň? ýarymdan, Bibi

DÖNEÝIN

Eý senem, görkana dilber, bizni çoh har eýleme,
Gal ýeriňden, uýkudan oýgan, başyňa döneýin.
Jan üçin janym pidadyr, zulm edip jebr eýleme,
Tur ýeriňden, uýkudan oýgan, başyňa döneýin.

Men seni görgeç ýykyldym, tut golumdan ýary-ýar,
Adyňa aşyk menem, yşkynda goýma zary-zar,
Galmady sabry-kararym, bilmedim sende ne bar,
Men seniň hijriňde boldum gije-gündiz ahy-zar,
Tur ýeriňden, uýkudan oýgan, başyňa döneýin.

Daýyma dilde senadyr, adyňyz zikrim meniň,
Maksadym sensiň hudadan, hajatym-şükrüm meniň,

Ak golundan al şerap içmekdedir pikrim meniň,
Göýäki älemgoşar sen, gözlerme çakrym meniň,
Tur ýeriňden, uýkudan oýgan, başyňa döneyin.

Baş ýyl oldy, men pynhan syrymny hiç aýtmadym,
Gözlerim ýoluňda galdy, gujagyňda goýmadym,
Teşne men gandyr lebiňden, roýuňdan doýmadym,
Şahygülzar ol Azyz oduga munça köýmedim,
Tur ýeriňden, uýkudan oýgan, başyňa döneyin.

Sen ýatyr sen, men turup, ýanyňda dur men aglaýyp,
Müň sözüme bir jogap ýok, ýakma synam daglaýyp,
Goç, guzy gurban menem, öldür golumny baglaýyp,
Birniçeler ötdi mundan, geçdi wagtyň çaglaýyp,
Tur ýeriňden, uýkudan oýgan, başyňa döneyin.

Ýaryna ýassyk bolarmyş zülpüniň bir dessesi,
Eý ýaranlar, bu nä boldy köne derdiň üstesi,
Aldy janym, nädeýin, gaýgy birle gussasy,
Döwletmämmet aýdyýar, ol periniň hassasy,
Gal ýeriňden, uýkudan oýgan, başyňa döneyin.

AÝRYLMADYMY?

Biwepa dünýäden kim geçdi doýup,
Şasenem Garypdan aýrylmadymy?
Akja gelin aglap, ömrün ötürip,
Gülnahal Ezberden aýrylmadymy?

Atasy şert bilen bir köşk saldyran,
Salansoň ömrüniň gülün solduran,
Hanjar alyp öz-özünü öldüren,
Şirin Perhadyndan aýrylmadymy?

Olar geçdi bu dünýäden dat edip,
Bir-birewge bakyp, göwnün şat edip,
Ýar-ýar diýip, gije-gündiz dat edip,
Leýli Mejnunyndan aýrylmadymy?

Mahymjan aglaýyp, ahy-zar oldy,
Myradyna ýetmän armanly galdy,
Ýarynyň mazaryn gujaklap öldi,
Zöhre Tahyryndan aýrylmadymy?

Aşyklaryň işi ah bilen zardyr,
Ýar gülüp bakmasa, jany azardyr,
Warka Gülşa diýrler, ezelden bardyr,
Arzy Gambaryndan aýrylmadymy?

Wamyk Uzra diýrler, dünýäden ötdi,
Ayz-Ayz diýip, göwnüm gam tutdy,
Şahy Gülzar bizni zyndanga atdy,
Ýyglap Döwletmämet aýrylmadymy?

SÖWDÜGIM

Bu gün başda arzy halym söýläýin,
Ak göwsüň almasy, nardyr söwdügim.
Hasratyňdan köýer boldum, neýläýin,
Daglaryň başynda gardyr, söwdügim.

Syna-sagrysyndan zülpi destedir,
Eşiden arzuwda, gören hastadyr,
Dişleri dürdäne, agzy pistedir,
Jennetiň bossany, nurdur, söwdügim.

Aýna, gül, periden akdyr ýüzleri,
Ayzdan şeýdadyr şirin sözleri,
Jeren dek bakyşly, dürdür gözleri,
Sonalar soltany, hüýrdür, söwdügim.

Onuň bar ýerinde özge oturmaz,
Çohdur hatyrasy köňle getirmez,
Ajaldyr didary, görseň ötürmez,
Baglary gurulgy, tordur, söwdügim.

Altyndan heýkelli tylla şanaly,
Yaşylbaş ördekli, köli sonaly,

Döwletmämmet diýer, dili senaly,
Azyz mynasybyň bardyr, söwdüгим.

SÖWDÜGİM

Gudrat bilen beýik daglar şemaly,
Bir gün öser, bir gün ösmez, söwdüгим.
Pelek salsa aýralygyň jebrini,
Tygly dälidir, tygsyz keser, söwdüгим.

Bir gün ýagmyr ýagsa, älem gök bolar,
Hiç zaman öwrülmez, ol gökler sowlar,
Jan tende amanat, hak özi alar,
Gara ýer goýnuna guçar, söwdüгим.

Ärden gyr at gider, goly dar bolsa,
Muhannese möhüm salar zar bolsa,
Dosty duşman bolar, duzy az bolsa,
Günbe-gün gaýgy-gam basar, söwdüгим.

Aşyklar ah çekip, aglar ýaryndan,
Namarda ýüz tutdum kiçiň ýaryndan,
Döwletmämmet diýer, herne baryndan,
Pelek bir bazygär salar, söwdüгим.

SOLTAN GELİN

Ak ýüzüňe çekip perde,
Ýakma şirin jany, gelin.
Gül isteseň, gül bolaýyn,
Alsaň başi-ony, gelin.

Adyň bir nokady «Bi»-dir,
Öňi «Elip», soňy «Ti»-dir,
Meýhanadan bir meý guýdur,
Geýip ýaşyl dony, gelin.

Syýa zülpüň döküpýüze,
Görgeç aşyk bolduk size,
Göz güldürip, bir bak bize,

Gyzlaryň soltany, gelin.

Göýä görküň Şahy Gülzar,
Adyňa älem intizar,
Husny-roýuň Bulkusça bar,
Gözelleriň hany, gelin.

Döwletmämmet aşyk güle,
Maksadyň Alladan dile,
Ak goluň boýnuma dola,
Ötdi baş gün pany, gelin.

ARZYHAN

Men bir ahwal gördüm säher çagynda,
Gün ýyglap gaşyma geldi Arzyhan.
Bizi goýdy aýrallygyň dagynda,
Zar aglap gaşyma geldi Arzyhan.

Söwdügim tor guşdur, özgä tutdurmaz,
Her kim albaý bulap ýortsa, ýetdirmez,
Gabha pelek köňüldäkin etdirmez,
Zar aglap gaşyma geldi Arzyhan.

Kereşmesi deger gyza-geline,
Gurban olam şeyda, şirin sözüne,
Golum ýetmez goşa dessemiline,
Gan ýyglap gaşyma geldi Arzyhan.

Gurban olam kamatyna-boýuna,
Hak mirewwet kylsa, girsem goýnuna,
Geýip zerli-zerbap, çykmyş egnine,
Zar aglap gaşyma geldi Arzyhan.

Hakdan özge kime diýem dadymy,
Haknyň özi bersin köňül şadymy,
Döwletmämmet diýer, meniň adymy,
Gan ýyglap gaşyma geldi Arzyhan.

MOLLADURDY

HOJAGULY

Nakyl bardyr owwaldan: «Ýalançy hiç ýaramaz»,
Daýhanlary biderek aldapdyr Hojaguly.
Özüň ýalançy bolsaň, işiň uzak ýöremez,
Daýhanlary biderek aldapdyr Hojaguly.

Hojaguly çopandy, topar goýun bakardy,
«Möjek geldi, haw!..» diýip, ýalan sözi çykardy:
«Haý, ýetişiň haraýma, goýny möjek apardy!»
Daýhanlary biderek aldapdyr Hojaguly.

Meýdandaky daýhanlar şonuň sözüne ynanyp,
Şol çopanyň ýalanyn özlerine çyn sanyp,
Topuldylar möjege, öz işlerinden galyp,
Daýhanlary biderek aldapdyr Hojaguly.

Kim goluna daş alyp, kimseleri taýakly,
Kimse çarşagny alyp, kimseleri ýabakly,
Kimiň golunda gylyç, kimiň goly pyçakly,
Daýhanlary biderek aldapdyr Hojaguly.

Ýalan sözün çyn bilip, daýhanlar ýüwrüp geldi,
Soradylar çopandan: «Hany möjek, ne boldy?»
Aldanyp gelişlerne çopan şat bolup güldi,
Daýhanlary biderek aldapdyr Hojaguly.

Soňra bir gün möjekler etdi goýna alaman,
Taladylar sürüni özüne bir zat goýman,
Gelmediler daýhanlar, çyn sözüne ynanman,
Daýhanlary biderek aldapdyr Hojaguly.

Ýaramaz sen, ýalançy, gaýtmaz sen päliňden,
Ýalançy sen, özüňe bela ýeter diliňden,
Bir ýalanyň sebäbine goýun gitdi eliňden,
Daýhanlary biderek aldapdyr Hojaguly.

TÜÝI BUÝRAJA

Bir ýatys telpek tik, gytyk deriden,

Sary ýumşak bolsun, tüýi buýraja;
Her saýasyn artyk kesme sereden,
Görmeklige bolsa bolsun çürüje.

Tüýi uzyn bolsun, iner gözüne,
Gardaş sözün gaýtarmagyn yzyna,
Reňki mugur bolsun telpek tuzuna,
Agu-gyzyl bolsun ýa-ha garaja.

Sen diýen kişiniň sözün basmagyn,
Beren wadasyndan gaýra tesmegin,
Ýatys diýip, köňle geldik kesmegin,
Ülňi goýup, ýagşy bergin ireje.

Molla tama etmez başga bir kesden,
Hünäriň oňargyn garşy pes-pesden,
Üstüne ýabşyrgyn gara begresden,
Şyrdak depesinde bolsun dereje.

BAYRAM ŞAHYR

ŞAGLAP INER BÜRGÜTLERI

Dostum, biziň illermiziň,
Merdanadyr ýigitleri;
Seýilgähli daglarmyzda,
Hoş geçirýäs wagtlary.

Boz jerenli gara dagdyr,
Jülgeleri tokaý-bagdyr,
Iýseň, içseň, wagtyň çagdyr,
Sähra bolar ýurtlary.

Sowuk suwludyr çaýlary,
Hoş öter ýyly-aýlary,
Görseň mundaky jaýlary,
Köpdür hazyna zatlary.

Garrylarmyz öýde ýatar,
Mergenlerimiz aýrak atar,

Getirerler hatar-hatar,
Iýerler ýakyn-ýatlary.

Irden gys gamyn iýerler,
Esrik inerler müneler,
Beýewan ýoldan sürerler,
Taýýar bolar howutlary.

Daglarna diýerler «Balkan»,
Müňkürdir oňa at dakan,
Gysy ötüp, ýaza ýakyn,
Nurlar döker bulutlary.

Garçga, laçyn guşun alsaň,
Ütelgini awa salsaň,
Aýdar Baýram, tilin bilseň,
Şaglap iner bürgütleri.

DURDY GYLYÇ

ÇATMA

Daşhowuzdan gaçyp geldik,
Meni diri ýakdy çatma.
Gum içinde heläk bolduk,
Maňlaýymdan çykdy çatma.

Daşdan görseň, mazar ýaly,
Janyňa bir azar ýaly,
Töwerek-daşy tozar ýaly,
Meni diri ýakdy çatma.

Agzyndan baksaň dar ýaly,
Içine girseň gör ýaly,
Köneden haky bar ýaly,
Üstüme ilip çykdy çatma.

Daşdan gelenler syn eder,
Gysda oňşugyň kyn eder,
Gara bagryňy gan eder,

Dişlerimi dökdi çatma.

Ýardan-dostdan göwnüň galdyr,
Gaýgy bilen diri öldir,
Tozan bolsa gözüň doldyr,
Meni diri ýakdy çatma.

Ýel bolsa, her ýana ýortar,
Ýanna barsaň, üstüň ýyrtar,
Otursaň eşigňe dartar,
Endam-janym ütdi çatma.

Gamgyn göwnüm joşly bolsa,
Eýeleri işli bolsa,
Şeňal çenden güýçli bolsa,
Agdarylyp ýatdy çatma.

Ýaýdanyp her ýan bakylar,
Gözümde ýaşlar dňküler,
Ýeliň ugruna ýykylar,
Oý ýerlerde ýatdy çatma.

Daşyň sazak, içiň selin,
Saňa ýaraşmaz gyz-gelin,
Ýüregimizde goýduň ýalyn,
Meni diri ýakdyň çatma.

Bir gaýgysyz çykyp bolmaz,
Töwerek-daşyn bakyp bolmaz,
Ody köpräk ýakyp bolmaz,
Billerimi бүkdi çatma.

Gaýgy edip, daşda gezersiň,
Aglaýyp bagryň ezersiň,
Howuljyňa için gazarsyň,
Meni diri ýakdy çatma.

Durdy Gylyç, dessan goşdum,
Bir tükenmez derde duşdum,

Meýdanda aljyrap çaşdym,
Garyplary ýakdy çatma.

SUHANBERDI KÖRMOLLA

PALAW

Owal-a şaly satandan ýagşysyn almak gerek,
Gaýnagan suwga salyp, hem bir zaman goýmak gerek,
Hem ýene suwga salyp, aýlandyryp ýuwmak gerek,
Kir bilen bişgende görseň, reňňi betnamdyr palaw.

Gazanyňny ýagşy ýuwgul, ýagda lödere bolmasyn,
Guýruk olsun, künji olsun, ýagy maşyn bolmasyn,
Ýagy ger maşyn olsa, ýanmaklygy kem bolmasyn,
Ýanmagy kem bolsa, görseň, boýy betnamdyr palaw.

Oduny azada ýakgyl, çykmasyn ýaga tütün,
Astyna salgan etiň towuk olsun ýa-da sülgün,
Agdaryp demge goýaňda, gapagy bolsun bitin,
Demini ýagşy alsa, iýseň, derde dermandyr palaw.

Nijeler tapsa, atarlar, ony suwga mübtela,
Et bilen ýagdan aýyrsaň hem bolar ýüzi gara,
Eý ýaranlar, berge nädir, şalyga bitgen ýere,
Käşiri birle piýazy kem bolsa, armandyr palaw.

ARY

Men uruşdym, gördüm biraz aryny,
Zähri ýaman, baly gymmat arynyň.
Mysapyrlyk basdy ýowlap Maryny,
Zähri ýaman, baly gymmat arynyň.

Ol ýabyň içinden gaçyr mazany,
Endamyma dişläp saldy yzany,
Eýe bolsa doldyr erdi kazany,
Zähri ýaman, baly gymmat arynyň.

Töweregim gamyş bilen goradym,

Iki sanyn tutup jogap soradym.
Aýytdylar: «Ary diýen tiredim»,
Zähri ýaman, baly gymmat aryňnyň.

Laý çekip, edipdirler şäheri,
Ýylandan-içýandan ýaman zäheri,
Gorandykça barha gelýär gahary,
Zähri ýaman, baly gymmat aryňnyň.

Arylary görsem, ýüzi sary eken,
Gaçjak bolsam, ýabyň içi dar eken,
Körmollanyň iki gözem kör eken,
Zähri ýaman, baly gymmat aryňnyň.

Toplan: Laçyn PÜRJÄÝEWA Goşgular